

Magyarország már kétszer bevezethette volna az eurót

Facsinay Kinga

- uzlet@hetivalasz.hu

Utolsó módosítás:

2009.12.05. - 03:27

Létrehozás:

2009.12.02. - 05:00

Az MSZP szétesett, a Fideszben vetélkedik a józan és a populista hangvétel, a Jobbiknak pedig nincs használható gazdasági programja - mondja Csaba László. A Közép-európai Egyetem tanára szerint Magyarország már kétszer is bevezethette volna az eurót, ha a politikusok hallgatnak a közgazdászokra.

- Volt kollégája, Bokros Lajos nemrég a tanári katedrát cserélte fel az európai parlamenti képviselőséggel. Gondolt már arra, hogy követi példáját, és szerepet vállal a következő kormányban?

- Nem vágyom politikai babérokra. Mindenki a maga helyén teszi a dolgát: Bokros Lajos a közvetlen politizálást választotta, én maradok a katedránál. Vagyunk néhányan, akik úgy kívánjuk előmozdítani a köz

ügyét, hogy - akár meghallgatnak, akár nem - mondjuk a magunkét.

- Ezek szerint ne vonjunk le következtetést abból, hogy november elején Orbán Viktor mutatta be Martonyi Jánossal és Jeszenszky Gézával közösen írott könyvét?

- Megtisztelő volt számunkra, de szeretném leszögezni: amikor februárban Dobogókőn kitaláltuk, hogy könyvet írunk, eszünkbe se jutott, hogy ez később ilyen politikai súlyt kap. Igyekszem megőrizni a függetlenségemet.

- Hogyan gondolkodik egy független közgazdász?

- Az álláspontom nagyjából ma is ugyanaz, mint tíz éve, legfeljebb a körülmények alakultak át jelentősen. Ez idő alatt Magyarország legalább kétszer mulasztotta el az euró bevezetését, és a szerkezeti gyengeségek, valamint a világgazdasági válság hatására idén 6,7 százalékos gazdasági visszaeséssel számolhat. A helyzet ma rossz, nincs könnyű és gyors megoldás. Ez nem éppen népszerű álláspont, de egy közgazdásznak az a dolga, hogy visszafogottan, a megoldhatóságot is hangsúlyozva fogalmazza meg észrevételeit. Csak olyan földhözragadt dolgokat tudok mondani, hogy az euró mihamarabbi bevezetésére, kiegyensúlyozott költségvetésre, kiszámítható és fegyelmezett gazdaságpolitikára van szükség.

- Hallgatnak önre a politikusok?

- Néha igen, néha nem. Ez az ő dolguk, ők viszik vásárra a bőrüket. Annak örülök, ha egy politikus arról beszél, hogy fegyelmezett gazdaságpolitikát kell folytatni. De ha ugyanazzal a lendülettel az ellenkezőjét is állítja, azt már kevésbé helyeslem. Az "adjuk vissza mindenkinek a fiatalságát" kezdetű szöveget nem lehet összeegyeztetni az euró bevezetéséhez szükséges szigorú követelményekkel.

- Fidesz-politikusokra céloz?

- A Fidesz nagy néppárt lett, ahol sokféle hang szól egymás mellett. A konzervatív, megfontolt, józan gazdaságpolitika - amit Matolcsy György, Szapáry György és Fodor István képvisel - mellett megtalálható egy inkább politikai szempontokat szem előtt tartó irányzat, amely a kétharmados többség megszerzésére összpontosít, és ezért mindent megígér. Ez életveszélyes. Az Antall-kormány esetében is láthattuk: ha túl széles koalíción nyugszik, bármit csinál, a saját lábába lő, és rövid idő alatt elveszíti a tömegek támogatását. Nem vizionálok újabb taxisblokádot, de ismerjük a helyzetet: egy jobbközép kormánynak a nem igazán barátságos hazai és külföldi közvéleménnyel kell majd szembenéznie, emiatt jól meg kell fontolnia, mit beszél.

- Mi a helyzet az MSZP-vel? Mostanában nem sokat hallani gazdaságpolitikai elképzeléseiről.

- A szocialista párt szétesőben van, és nincs gazdaságpolitikája: ami volt, az elmúlt két évben látványosan megbukott. Adóemelésekkel még soha senkinek sem sikerült gazdasági növekedést gerjesztenie. Az állam kiterjesztésével, az átláthatatlanság növelésével, a hivatalok szaporításával nem lehet előremenni.

- Tölgyessy Péter elemző úgy látja, a kormányváltás után kemény harc várható a Fidesz és a Jobbik között. Ön mit tud a "harmadik erő" gazdasági programjáról?

- A Jobbik eddig csak általánosságokat mondott, ami közgazdasági nyelvre nem fordítható le. Bár nem a párt ötlete, érdekesnek tartom, hogy például Sopronban egy új csereeszközt, a kékfrankot használnák helyi pénzként. Azt azonban nem javasolnám, hogy az euró helyett is a kékfrankot vezessük be. Amint azt sem, hogy zárjuk be a bevásárlóközpontokat. A vesztesek elkeseredettségének kinyilvánításán túlmutató pozitív programot még nem láttam a Jobbiktól. Örülnék, ha egy olyan erő, amely majdnem olyan támogatottságot élvez, mint az MSZP, az Európai Parlamentben hozzászólna a klímaváltozás kérdéséhez, az európai agrárpolitika újragondolásához vagy a területfejlesztés problémáihoz.

- A Bajnai-kormány milyen örökséget hagy utódjára?

- Ha idén és jövőre összesen 7,3 százalékos lesz a gazdasági visszaesés, az annyit jelent: a Bajnai-Oszkó duó arra büszke, hogy olyan állapotban adja át az országot, mint amilyenben 2004-ben Gyurcsány Ferenc átvette. Szerintem 2014-re juthatunk el arra a szintre, ahol 2005-ben álltunk, vagyis csaknem tíz év múlva ugyanott leszünk, ahonnan elindultunk. Ez a magyar társadalom számára nehezen elviselhető állapotot jelent, amelyből csak évtizedek alatt lehet kilábalni.

- Ha csak egy évre szerződtek is, nem tehettek volna többet Bajnaiék?

- A jelenlegi kormány korlátozott mandátumának megfelelően korlátozott horizonton cselekszik. Számos tagja előre közölte, hogy a jövőben nem kíván politikus lenni, és a választásokon sem akar indulni. Így öt hónap múlva már a magángazdaság valamely jól fizető állását célozza meg. Úgy látom, "utánam a vízözön" hozzáállással végzik a munkájukat, és ezt arcátlanságnak tartom.

- Az új kormány mozgásterét is alaposan szűkíti a Bajnai-kabinet, amikor jövőre 3,8 százalékos államháztartási deficitet számol. Tartható ez a hiánycél?

- Bajnaiék technokrata logikájának megfelel, hogy az idei év gazdasági-pénzügyi adatait kell a legjobb színben feltüntetni, hiszen a külső megfigyelők úgyis csak az év végi adatokat szokták összevetni. Így mindenki azt látja majd, hogy mennyivel rosszabb lesz a helyzet, miután leléptek. Ezt a játékot azonban nem szabad komolyan venni: 2002-ben és 2006-ban is megugrott a deficit, és várhatóan ez lesz 2010-ben is, mert szokás szerint a választások után vallják be a megelőző időszak tévedéseit. Először az Állami Számvevőszék környékéről hallottam, hogy jövőre az államháztartás konszolidált hiánya elérheti vagy meghaladhatja a hét százalékot. Ez elsősorban a 2010-re áttolt fizetési kötelezettségek, a számos területen - például a MÁVnál, a BKV-nál, a Margit hídnál vagy a 4-es metrónál - várható konszolidációs intézkedések, a túlköltségek és a tervezési hibák miatt alakul majd így. Ráadásul ebben a válságos helyzetben az adóbevételek is olyan bizonytalanok, mint a kutya vacsorája. Anélkül, hogy bármi történne a gazdaságban, a hiány mértéke valóban jelentősen megugorhat.

- A Nemzetközi Valutaalap megüzente, hogy nem tolerálja a nagyobb hiányt.

- A valutaalap hivatali kötelessége, hogy a hiánycél megőrzésére buzdítsa a kölcsönt felvevő kormányt. Lehet azzal érvelni, hogy jövőre például Nagy-Britannia csaknem 13 százalékos GDP-arányos deficitet számol, amihez képest a hét százalék nem tűnik soknak. De velük ellentétben mi az IMF, a Világbank és az Európai Unió készenléti hitelkeretének foglyai vagyunk.

- Hogyan szabadulhatunk ki a szorításból?

- Nem az a kérdés, mekkora a hiány, hanem az, hogyan hozzuk össze. Ha európai zsánerű gazdaságpolitikát követve átláthatóbbá válnak az állami kimutatások, beindulnak a munkahelyteremtő beruházások, valamint az adóreform, és elkészül egy feszes, többlépcsős gazdasági stratégia, akkor növekedhet a bizalom a kormány politikája iránt. Nem egymillió munkahelyet kell ígérni. Olyan célt kell kitűzni, hogy például a következő négy esztendőben évi 1,5 százalékponttal csökkentjük a költségvetési kiadások GDP-n belüli arányát. Ezt adócsökkentéssel és a kiadási oldal ésszerű megnyirbálásával el lehet érni. Ez még nem lenne sokterápia - Bokros Lajos egy év alatt hajtott végre hat százalékpontos lefaragást. A piacok nem könyvelői szemléletben gondolkoznak: ha látják, hogy a megígért pályán mozgunk, bizalmat szavaznak nekünk, és nem törődnek azzal, ha egyetlen szám sem teljesül pontosan. Meggyőződésem, hogy a piacok

finanszíroznának olyan gazdaságpolitikát, amely Magyarországot a növekedés és a nagyobb foglalkoztatás pályájára állítja. És akkor nem szorulunk többé az IMF hitelére sem.